ANUL I. — No. 12. DECEMBRE 1890.

ANALELE ARCHITECTUREI

ŞI ALE

ARTELOR CU CARE SE LÉGĂ

CATRE CITITORI

Cu acest numĕr „*Analele Architectureĭ*“ închee primul sĕŭ an de existenţă, un an de luptă şi de multe încercărĭ.

Cînd ne am hotărît a face să apară publicaţiunea nóstră, nu ne am făcut de loc ilusiĭ asupra dificultăţilor ce vom avea de învins, şi hotărîrea nóstră a fost şi este că trebue, cu orĭ-ce sacrificiĭ, să mergem tot înainte, preparîndu-ne terenul pe care avem să continuăm.

Ca în orĭ ce nouĕ întreprindere, pe de o parte lipsa de experienţă, pe de alta temerea de neisbîndă, a făcut ca să se strecóre, póte, óre care lipsurĭ, fie în coprinsul publicaţiuneĭ, fie în varietatea subiectelor tratate. Dar care începătorĭ nu aŭ nevoe de experienţă şi de încuragiare?

Noĭ suntem ceĭ d'ințiiŭ să o recunóştem că lipsurĭ aŭ fost, că îmbunătăţirĭ sunt trebuincióse, şi dorind propăşirea, ne propunem a complecta, anul viitor, cea ce experienţa ne a probat că lipseşte şi este necesar.

*

Pe lîngă studiile artistice şi archeologice făcute asupra monumentelor vechĭ, studiĭ de mare însemnătate pentru istoria artelor la noĭ în ţară, este necesar a intra în mod cît se póte de pe larg în studiul construcţiunilor vechĭ şi nuoĭ din punctul de vedere technic, examinînd diversele sisteme de construcţie şi analisa lor.

Cu acéstă parte de studiĭ vom căuta să dăm o dréptă satisfacere tutulor ce se ocupă cu clădirile în general, maĭ mult din punctul de vedere al construcţiuneĭ. Toţĭ vor găsi cîmp liber a 'şĭ expune lucrările şi vor putea profita de cercetările altora.

*

Intr'o ţară mică şi la începutul desvoltăriĭ sale artistice, negreşit că publicaţiunile speciale aprópe nu pot trăi numaĭ cu concursul ómenilor de meserie, şi experienţa de un an ne a dovedit că sunt mulţĭ bine-voitorĭ pentru progresul artelor.

Spre a merita maĭ bine acest sprijin, vom publica în fie care numĕr cîte un studiŭ asupra acelor chestiunĭ de artă carĭ, în mod agreabil, pot fi citite de orĭ şi cine precum : studiĭ asupra diferiţilor artiştĭ şi şcóle din vechime şi pînă adĭ.

*

Antreprenoriĭ, furnisoriĭ şi în general toţĭ aceia care sunt interesaţĭ a fi în curent cu partea speculativă a construcţiunilor, vor avea în cursul anuluĭ viitor avantagiul de a primi un buletin suplimentar special, la fie-care 15 ḑile, în care se va coprinde tóte publicaţiunile de furniturĭ şi lucrărĭ publice saŭ particulare, de orĭ ce gen.

In acest buletin se va studia devisele şi se va face cuvenitele aprecierĭ asupra valoriĭ întreprinderilor.

*

Stabilind legăturĭ maĭ întinse cu ómenĭ specialĭ din streinătate, şi maĭ cu sémă cu publicaţiunile speciale, vom fi în mĕsură a ţine în curent pe cititoriĭ noştri de tot ce se petrece maĭ important în cîmpul artelor şi al ştiinţeĭ.

*

Lipsa unuĭ dicţionar de termenĭ specialĭ, este simţită de orĭ ce om technic, şi dificultăţile zilnice ce avem de a numi diversele lucrărĭ saŭ materiale cu termenĭ propriĭ lor, ne îndémnă să facem un început de studiare al termenilor specialĭ, în ordinea alfabetică, în sperantă că într'un viitor apropiat vom putea cimenta un dicţionar.

In acest scop vom înfiinţa o colónă specială, care va sta permanent la disposiţia celor ce ar dori să 'şĭ expue părerile în acéstă chestiune.

*

Cu aceste sarcinĭ ce ne luăm şi cu cea ce experienţa ne va maĭ dovedi că maĭ trebueşte să ne luăm, vom merge înainte cu curagiŭ şi cu încrederea că, într'un viitor apropiat, cea ce facem adĭ cu atîtea greutăţĭ, va deveni o lucrare la care va participa toţĭ fără deosebire, sprijinind întreprinderea nóstră pe căile morale şi materiale.

Onórea va fi a tutulor.

DIRECŢIUNEA.

STILUL ROMANESC

In scrierile lor de Architectură, francezii nu ne obicinuiseră a vorbi și de țara nóstră. Abia din cînd în cînd se dă cîte un exemplu de un mic detaliŭ, dar, pagine speciale consacrate nouě, lipsesc aprópe cu totul. A spune de pildă, că biserica de la Curtea de Argeș este „clădită în stilul bizantin, însă arta „grécă transportêndu-se pe țermiĭ Dunăreĭ a devenit greóie, „că vecinătatea arteĭ rusești este simțită și că monumentul „este lipsit de grandios,“ nu însémnă alt de cît a înșira fraze ce nu pot da o idee justă unuĭ lector strĕin, de ceea ce a fost odinióră arta la noĭ, de rolul ce ea 'l-a jucat, de prefacerile succesive la care a fost supusă.

D. Barberot, într'o scriere apărută la lumină ḑilele acestea, și intitulată *Istoria stilurilor de Architectură în tóte țerile din timpiĭ bătrînĭ și pînă astăḑi*, se abate din calea predecesorilor seĭ, și într'un lung șir de aprópe 60 de stilurĭ găsește cu cale să vorbéscă și de stilul romînesc. Ceva maĭ mult, și o constatăm cu plăcere acésta, autorul 'șĭ a dat ostenélă ca să visiteze țara nóstră, înainte de a scrie cele 14 pagine din al douilea volum al uvragiuluĭ sĕŭ.

Vom analisa studiul d-luĭ Barberot, siguri fiind că va interesa de aprópe pe lectoriĭ noștri. El debută cu o mică întroducere asupra situațieĭ geografice a țăriĭ nóstre, a raseĭ și a limbeĭ romînești, precum și cîte-va consideratiunĭ de ordin politic.

Apoĭ vin cincĭ capitole intitulate :

Architectura,	Sculptura,
Materialele,	Ferăria.
Pictura,	

Cîte-va figurĭ însoeștte și esplică textul.

Dintr'aceste capitole singurul ce are o óre-care desvoltare este acela privitor — bine înțeles — la Architectură.

Vom examina pe fie-care în parte.

Iată cum debută întîiul studiŭ : „Architectura monumen-„tală derivă din architectura bizantină. Se observă o mare „îngrijire, o mare silință în ceea ce privește împodobirea și o „dragoste deosebită pentru culóre“.

„O diferință de frunte ce înfățișază architectura romînéscă, „față cu arta bizantină, este îngrijirea adusă decorațiuneĭ ex-„terióre. Aprópe nulă în bisericile greceștĭ din Constantinopol, „bogăția fațadelor este extremă pe pămîntul bătrîniĭ Daciĭ; „ar zice cine-va că artiștiĭ romînĭ s'aŭ inspirat maĭ mult de la „sicriile bogat încărcate, de cît din monumente. In unele lo-„curĭ, în Bucureștĭ maĭ cu sémă, piatra lipsește cu totul; de „aceea sculptura a fost înlocuită cu subiecte zugrăvite. Prin-„tre încîntătórele bisericĭ din Romînia, dăm de pildă o clădire „mică, ce posedă póte maĭ mult de cît orĭ care alta caracte-„rul special architectureĭ romîneștĭ.“

Aci autorul face o scurtă descriere a bisericeĭ Stavropoleos din Bucureștĭ însoțind'o de o gravură corectă, reușită.

Singura deosebire însă este că astăḑi a dispărut „acoperișul „de olane, semi-cilindrice de 0.27 m. de lungime“.

Autorul continuă : „E cu neputință de a 'șĭ face o idee pre-„cisă de priveliștea luminósă pe care o daŭ sculptura și poli-„cromia celor maĭ modeste bisericĭ romîneștĭ, considerînd că „ele sunt încă scóse la ivélă prin zidurile clădirilor vecine vă-„ruite fie în alb, fie în albastru deschis, în fine și maĭ cu „sémă de cerul măreț al Orientuluĭ“.

Scriitorul înainte de a vorbi de „edificiul religios, cel maĭ „vestit din Romînia, frumósa catedrală de la Curtea de Argeș“ povestește basmul meșteruluĭ Manole — Manol și Flora după cum zice autorul —dînd și cîte-va date istorice asupra întemeiereĭ „faimóseĭ construcțiĭ, care e aprópe o reproducere „credinciósă pe o scară mare a unuĭ sicriŭ bizantin. Fără „îndoială, architectul trebue să se fi inspirat dintr'unl din acele „mărețe giuvaere, unde cu smerenie se închid móștele sfin-„ților“.

D. Barberot reproduce biserica luĭ Neagoe astfel cum era înainte de a fi venit *năpastea* peste dînsa. „Micul chioșc pa-„trunghiular, unde, în ceremoniĭ, popa procede la unele exer-„cițiĭ ale cultuluĭ“ atît de simplu, atît de gingaș odinióră, a fost înlocuit cu ceva baroc, demn de vandalul ce 'l-a atins cu mîna sa sacrilege.

„In interior, zidurile sunt acoperite de zugrăvelĭ. Subiectele „sunt luate din Apocalips și chipurile sfinților lucrate după „școla bizantină, adică nețiînd sémă de viață ci dînd îngri-„jire accesoriilor și exagerînd bogăția costumelor.“ Tempi passati ! Totul este înlocuit— căcĭ se știe bine, că lipsa de control a fost pînă într'atîta, în cît s'a despoiat zidurile și aḑĭ strălucește o decorațiune necunoscută țăriĭ, bisericiĭ în care se află și în lipsă desevîrșită de armonie ! Și pentru că grăim adevĕrul suntem taxațĭ de calomniatorĭ.

Capitolul relativ la architectura țăriĭ nóstre se închee cu lucrurĭ în afară de artă. Mămăliga, dulceața, hainele țăranuluĭ nu 'șĭ aŭ cîtu-șĭ de puțin locul într'o scriere menită a se ține la un nivel serios. De cît a descrie căciula și cojocul, bune a vedea lumina într'o lucrare aparținînd domeniuluĭ etnografic, autorul ar fi făcut maĭ bine să cerceteze de aprópe elementele architectonice, atît de numeróse la noĭ, să fi reprodus bucățĭ decorative ce pot fi de folos acelora ce vor să se îndeletnicéscă cu o cunóștere deplină — din punctul de vedere al stiluluĭ architectural — „a provinciilor dunărene, Moldova și Valahia, „odinióră sub dominația turcească și astăḑi neatîrnate și for-„mînd regatul Romînieĭ.“

D. Barberot trece cu vederea tot ce este interesant la noĭ ; nu pomenește de Treĭ-Erarhĭ, de Probota, de turnul Golia, de turnul din Piatra, de palatul luĭ Duca-Vodă, cu splendida luĭ sală gotică, ce zace într'o desevîrșită ruină — mulțumită îngrijireĭ ce purtăm resturilor moștenite, nimic relativ la feredeul turcesc din Iașĭ, clădire unică în tótă țara, nicĭ un cuvînt asupra edificiilor din vremurile luĭ Rareș, Mateĭ Basarab, Mircea, Ștefan cel mare, nimic asupra vechilor cetățĭ și mănăstirĭ ce abundă pe cóstele și pólele Carpaților.

Cine cu o stăruință, cu o destoinicià ca aceia a luĭ Mazois, a luĭ Canina, a luĭ Letarouilly, cărora datorim publicațiunile clasice asupra Pompeiĭ, architectureĭ antice din Italia, asupra Romeĭ moderne, cine cu un talent egal luĭ Viollet-le-Duc, pentru care evul mediŭ nu maĭ avea nicĭ un secret, cine se va îndeletnici vre o dată să studieze cu hărnicie architectura țăreĭ nóstre, modul de construcțiune, de compoziție, de ornamentare, stilurile decorative și nenumăratele elemente ce zac risipite în tóte colțurile Românieĭ !

In expositiunea universală ținută anul trecut la Paris, în amintirea centenaruluĭ luĭ 89, organizatoriĭ secțiuniĭ romînești aŭ avut ciudata ideie de a înfățișa o fîntînă de la țară — un puț — și d. Barberot, la rîndul d-sale, amintind de cîrciuma și fîntîna țărănéscă face o descriere întrégă, însoțindu-o de o gravură..... Deosebirea între cea din scrierea ce ne ocupă și acea din expozițiune este lipsa capuluĭ de bou !....

Facem atîta caz peste fruntarie de tot ce este țărănesc, în cît străiniĭ pot să se întrebe, dacă maĭ póte fi pe lume pămînt maĭ fericit de cît cel romînesc !

Și cu tóte astea!...... Cîte și cîte sînt de zis!

Studiul următor intitulat *Materialele* se ocupă fórte pe scurt de cărămidă și dimensiunile eĭ, de piatra de la Cîmpulung, de tencuelĭ, de pardoselĭ: „Astă-zĭ pavagiile sunt de „piatră, dintre carĭ multe sunt aduse din Belgia, altă-dată însă „se întrebuința piatra de rîŭ, după cum se practică în multe „orașe franceze. Dar adevĕratul pavagiŭ național era de „lemn; stradele — acelea ce se găseaŭ pavate — eraŭ înzes-„trate cu grindĭ de lemn așezate transversal, care da înfăți-„șarea uneĭ adevĕrate punțĭ și pentru acest cuvînt o stradă „purta numele de pod, nume pe care mulțĭ bĕtrînĭ îl daŭ „încă arteriĭ principale a Bucureștilor „podu Mogoșoi".

Pe la 1815 în primele dile a luĭ Maiŭ, francezul Recordon vizitînd capitala țĕreĭ nóstre, se grăbește a scrie unuĭ amic impresiunile sale de călătorie.

„Era maĭ bine de o oră, zice Recordon, de cînd zărém la extremitatea uneĭ întinse cîmpiĭ, cîte-va clopotnițe micĭ și alte clădirĭ risipite. Aflînd că acolo se găséŭ Bucureștiĭ, 'mĭ făcuĭ maĭ întîiŭ o idee care fu cu totul schimbată după cîte-va minute, căcĭ, ocolind un deal care pîn'atuncĭ îmĭ împedica vederea, descoperiĭ un tabloŭ mult maĭ încîntător de cît acela ce 'mĭ aș fi închipuit. Un oraș imens, preserat de arborĭ înflo-rițĭ se înfățișa înaintea ochilor meĭ; constructiunea clădirilor, numerósele turnurĭ, și maĭ cu sémă biserica Metropolitană care forma una din principalele perspective ale tabloului, mĕ făcură aprópe să cred că era o adevĕrată feerie. Mirarea mea de loc nu fu micșorată cînd scoboriĭ în oraș, stradele alcătuite din grindĭ gróse și așezate unele lîngă altele, la adăpostul numeroșilor salcîmĭ aĭ căror florĭ îmbălsămaŭ aerul; strĕlucitele echipagiĭ ce strebătea stradele unite cu diversitatea costumelor ce întîlneam, mĕ interesaŭ cu deosibire. . . . "

O notă tot atît de optimistă ca și aceia a călĕtorului din vremea luĭ Caragea, o găsim în aceste rînduri ale d-luĭ Barberot. Vorbind de învelitorĭ: șindrilă, olane, fer etc. zice: „Acoperitul cu tinichea este de asemenea fórte întrebuințat. „E cu neputință ca să 'șĭ facă cine-va o idee de splendidul „efect, ce produc aceste învelișurĭ de fer cositorit nóptea pe „lună . . ."

Ultimele treĭ pagine sunt consacrate pictureĭ, sculptureĭ și ferăriĭ.

Asupra pictureĭ și sculptureĭ, autorul nu face de cît schițéză lucrurĭ cunoscute de tótă lumea. Noĭ reproducem în întregul lor ambele capitole, fără a schimba întru ceva cele scrise de d. Barberot.

„Pictura clădirilor romînești sémănă cu cea bizantină; ade-„sea naivă, ea se îndeletnicește maĭ mult cu bogăția costume-„lor și luxul accesoriilor de cît cu drépta înfățișare a viețiĭ". Bine-înțeles aci autorul vorbește de edificiile eclesiastice.

„Aplicată la construcțiile civile, pictura acoperă tavanele, „unde închipuiește chesónele, pervazurile, compartimente de „tot soiul, umplute cu subiectele cele maĭ variate. Pe păreții „verticalĭ, zugrăvéla imitéză hîrtia (tapetul) cu atîta perfec-„țiune în cît efectul obținut este încîntător"...

In capitolul următor tratéză sculptura.

„Acolo unde piatra este întrebuințată, lucru excepțional, „sculptura nu are de cît valórea modeluluĭ împrumutat, cînd „clădirea e în cărămidă destinată a fi tencuită, pentru tóte „părțile modelate, capitelurĭ, ouĕ, dințĭ, console, cu un cu-„vînt orĭ-ce fel de ornamentare se face în teracota (expresiune „italiană de care se servă și romîniĭ). Teracotele destinate „decorațiuneĭ sunt lipite cu mortar și de cele maĭ multe orĭ „se întrebuințéză legăturĭ de fer."

In ultimul sĕŭ capitol, D. Barberot studiază ferăria; cuvîntul studiază e prea mult. „Negreșit sunt ferarĭ romînĭ, dar „în general lucrul feruluĭ e maĭ mult în mîinile țiganilor și „după cum chipul lor de a purcede e cu totul primitiv, de „aceia ne vom ocupa"!...

Aci autorul explică și detaliază uneltele meșteruluĭ-lăcătuș! Tot de odată dă și douĕ exemple de grilă însoțindu-le de desemnurĭ.

*

Cu scrierea domnuluĭ Barberot constatăm că am înaintat cu un pas; e ceva In viitor dacă la un alt publicist nu vom găsi un numĕr maĭ întins de pagine, nădăjduim cel puțin că alegerea detaliilor să fie maĭ fericită. Sunt atîtea și atîtea elemente de studiat la noĭ, ele nu aștéptă de cît pe omul de gust să le facă cunoscute prin scrierĭ, prin gravurĭ, prin reproducerĭ.

Părințiĭ noștriĭ aŭ posedat un sentiment artistic; el este manifestat prin nenumĕrate lucrărĭ ce se impun atențiuneĭ. Datoria nóstră e să le dăm la lumină, ca întréga lume să știe să le prețuiască. Cuĭ, dacă nu tineretuluĭ artistic, îĭ incumbă rolul de a munci pe astă cale?

Inainte de a sfîrși, noĭ ne simțim fericițĭ de a mulțumi autoruluĭ „Istorieĭ stilurilor de architectură" care nu a trecut cu vederea mica țară de la gurile Dunăreĭ.

Ștefan Ciocarlan.

BISERICA EPISCOPALĂ

DE LA

MĂNĂSTIREA CURTEA DE ARGEȘ

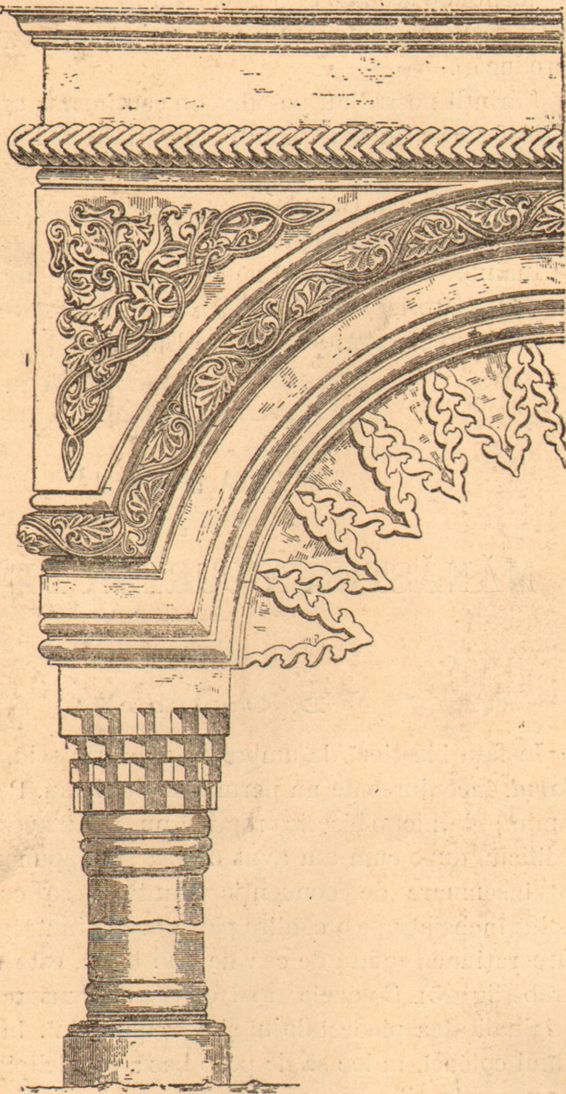
(Urmare)

D. Cantarul

In fața bisericeĭ, la umbra unuĭ bătrîn teiŭ, se înaltă *Cantarul*, înconjurat de un parmaclîc de lemn. Pe cît îmĭ aduc aminte, la nicĭ o biserică romînă nu esistă acest cantar. Acest edificiŭ, dupe cum am avut ocasia să o spunem, n'are de cît o însemnare de condenție. Cantarul se compune dintr'o boltă încheiată pe o clădire pătrată, susținută pe patru colóne. Decorațiunea, afară de cea de sub boltă, este în total în stil arab (fig 25). Colónele maĭ cu sémă sunt remarcabile prin originalitatea piedestaluluĭ și a capiteluluĭ. In adevĕr, trunchiul colóneĭ, în loc să fie pe o basă paralelipipedică, e pusă pe un soclu cilindric, care se légă cu trunchiu coloni prin o ciubucărie compusă de părțĭ umflate și scobite. De alt-fel, acéstă formă de piedestal nu o găsim de cît la colóna nord-vest; cele l'alte treĭ n'aŭ de cît soclul cilindric pe care se află așeḑat trunchiul colóneĭ. Trunchiu colónelor este simplu, și are la partea superióră o umflătură formată din treĭ cercu-lețe suprapuse și d'asupra cărora vine capitelul propriu ḑis, ornat în mod bizar ca și cîte-va din colónele din interiorul bisericeĭ.

Acest ornament consistă în patru rîndurĭ de măsele suprapuse și eșind unele peste altele, ast-fel ca să ajungă de la forma rotundă a trunchiuluĭ la forma patrată a capaculuĭ capiteluluĭ. Aceste colóne sunt de marmură, cenușie. Cercurile ce légă fie-care două colóne, aŭ pe partea intradosuluĭ o garnitură concentrică fórte frumos sculptată și de un aspect fericit, dar din nenorocire cea maĭ mare parte din acest ornament este rupt saŭ stricat. Cercurile aŭ archibolta de-

corată cu un ornament fórte bogat. Pe aceste cercurĭ se ridică uă construcţie patrată, pe care e aşeḑată bolta cu ajutorul trigonilor de legătură. In partea exterióră şi d'asupra chei cercurilor, clădirea este încinsă de un brîŭ ca cel împletit al biserici, dar maĭ puţin masiv şi în formă de solḑĭ. Peste acest brîŭ vine o mică prisă simplă şi în fine o strésină puţin eşită termină clădirea. Tot spaţiul triunghiular rămas între archibolta şi brîul orizontal, este ornat cu frumóse sculpturĭ decorative. Invelitórea de fer alb, fórte eşită, are stréşina oblică, ridicîndu-se pănă ce se apropie de boltă, apoĭ începe de se rotunjeşte spre a acoperi bolta. In vîrf are o curea cu belciug în mijloc aşeḑată pe un picior de piatră. Inălţimea bolţi d'asupra soluluĭ este în interior de 2 stînjenĭ şi 5 picióre vienese.

Fig. 25.

Interiorul bolţi este zugrăvit în felul bolţilor turlelor dar în maĭ mic. In mijlocul bolţi e aşeḑată Maica Domnuluĭ, îmbrăcată în verde-închis şi cu o mante roşie-cărămiḑie; mîinile 'ĭ sunt ridicate în semn de protecţiune asupra D-nuluĭ Isus Christos aşeḑat în pólă şi îmbrăcat cu o rochie roşcată cu broderiĭ de aur; cu mîna dréptă binecuvintéză şi în stînga ţine globul pămîntesc. La stînga capuluĭ se citeşte literile I C., la drépta X C, iar în razele ce face coróna capuluĭ străluce cele 3 litere care ne arată pe sfînta Treime, Ὁ Ὢ Ν (cel ce este) în aceiaşĭ ordine cum este prescris în dogme [1] Romîniĭ interpretează asfel aceste treĭ litere:

Din cer m'am pogorît
Om pe pămênt m'am făcut.
Nimenĭ nu m'a cunoscut.

D'asupra Maici Domnuluĭ se reproduce literile cunoscute ΜΡ ΘΥ. Ingeriĭ ce înconjor de obiceiŭ pe Maica Domnuluĭ, nu sunt aci. Sub Maica Domnuluĭ pe partea verticală a pereţilor se vede imaginele cîtorva Patriarchĭ şi Profeţĭ carĭ ţin sulurĭ de hîrtie în mîinĭ. Prin ce e scris pe sulurĭ se deosebesc maĭ bine. Intre eĭ cam spre vêrful bolţi sunt representaţĭ ceĭ 4 evanghelişti fără atribute. Intrégă acéstă pictură se termină jos cu o inscripţie care e aşa de ştérsă, că maĭ nu se maĭ póte ceti.

[1] Schäfer. Manual de pictura munteluĭ Athos p. 419.

E. ISTORICUL

A. Istoricul construcţiuneĭ

Spre a putea fixa epoca la care mănăstirea şi biserica aŭ fost clădite, în lipsă de orĭ-ce documente [1], sîntem siliţĭ să ne referim la inscripţiunile ce împodobesc biserica atât în exterior cît şi în interior, şi din care reese ca elemente sigure data fondăriĭ şi numele fondatoruluĭ. Cele două inscripţiĭ sculptate, ce se afla pe faţadă, în drépta şi stînga intrăriĭ (supl. A I şi II.) precum şi cele-l'alte două din interiorul bisericiĭ, din carĭ, una se găseşte d'asupra antreuluĭ naveĭ, şi cea-l'altă sub portretul nenorocituluĭ prinţ Radu de la Afumaţĭ (supl. No. III şi IV) ambele în limba veche slavă liturgică, şi cu litere vechĭ slave, sunt probabil de la aceiaşĭ epocă cu construcţia bisericiĭ şi arată pe prinţul Neagoe din casa Basarabă, aşa de celebră în istoria Munteniеĭ, ca fondatorul mănăstireĭ şi edificatorul bisericiĭ în care se află şi osemintele sale.

Neagoe a domnit de la 1511 la 1520, după cum se vede scris pe mormîntul sĕŭ, adică 9 anĭ şi jumĕtate [2] şi creştiniĭ indigenĭ îl da drept discipol al sfîntuluĭ Nifon, fórte venerat de Muntenĭ. Sf. Nifon a fost Patriarch de Constantinopol şi după ce a fost scos şi exilat de Sultan, fu luat de prinţul Munteniеĭ Radu cel mare (1493—1508) şi însărcinat cu organizarea şi administrarea eclesiastică a Munteniеĭ [3]).

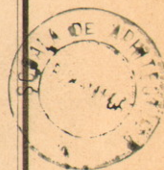
Neagoe e representat ca un prinţ just şi cu frică de Dumnezeŭ, care în tot timpul domnieĭ sale îngriji a vindeca rănile adîncĭ causate de resboiul civil şi de a înălţa spiritele favorizînd religia şi clerul. Din cauza înţelepciuniĭ şi dreptăţiĭ sale, cronicariĭ indigenĭ îl numeşte Solomon al Munteniеĭ, şi cele două inscripţiĭ din faţadă mărturisesc adînca sa credinţă religioasă. După uciderea prinţuluĭ Vlăduţu, predecesorul sĕŭ, Neagoe îşĭ dete tóte ostenelile spre a moralisa poporul şi pe boerĭ maĭ cu sémă, inspirîndu-le un spirit împăciuitor prin religie şi buna sa conduită. Cînd Vlăduţu, persecutînd familia Pîrvuleştilor de care ţinea şi Neagoe, fu ucis de partisaniĭ acesteĭ familiĭ, cu ajutorul armateĭ turceştĭ, pusă sub ordinele luĭ Mohamed-Paşa, Neagoe a fost fórte mîhnit de astă mórte „îndată convocă pe patriarchĭ, mitropoliţĭ, stariţĭ, popĭ, călugărĭ şi diaconĭ la Tîrgovişte, în Mitropolia zidită de el, spre a se ruga pentru îndulcirea urĭ luĭ Dumnezeŭ, şi preparînd mir sfînt." Pătruns de un mare sentiment religios şi fórte părtinitor pentru cler, nu numaĭ repară şi înfrumuseţéză multe mănăstirĭ şi bisericĭ existente, maĭ cu sémă de la Muntele Atos, dar maĭ zideşte încă altele din noŭ. Ast-fel înveli cu plumb lavra Sf. Atanase de la muntele Atos, şi dărui aceşteĭ mănăstiri o icónă sfîntă, bogat lucrată în argint, cu portretul sĕŭ şi al soţieĭ sale Despina. Puse de făcu din noŭ un mare turn la mănăstirea Sf. Denis, tot de pe muntele Atos, construi un apeduc, şi le dărui şi capul Sf. Ion Botezătorul.

[1]) Mănăstirea a fost jefuită în maĭ multe rîndurĭ de vrăjmaşĭ, carĭ i-aŭ distrus precioasele sale archive. Cu tóte acestea, se pare că în ceea ce priveşte proprietăţile vecine, aŭ actele de donaţie, dar nu le comunică călugăriĭ nimeruĭ.

[2]) In inscripţia ce dăm în supl. V, se spune lămurit că el a domnit 9 anĭ şi 6 lunĭ. Şi cum după aceiaşĭ inscripţie, e mort la 15 Septembre 7029 (15 Septembre 1520) resultă că s'a urcat pe tron la 1511. Dacă e inexactă aserţiunea luĭ Eugel, care în istoria sa Moldo-Valachă spune că Neagoe a domnit 8 anĭ şi 8 lunĭ.

[3]) *Magazin istoric pentru Dacia*, publicat de Laurian, Tom. IV şi Eugel istoria Moldo-Valachieĭ, partea I p. 190.

Biserica Curtea d'Argeș

Vedere generală a cantaruluĭ

(Restaurată)

Maĭ duse aci într'un cosciug de argint corpul patriarchuluĭ Nifon, mort la anul 1502, şi canonisat maĭ tîrziŭ, dar din care îşĭ opri capul şi mîna dréptă pentru noua sa biserică Curtea d'Argeş — In fine restabili mănăstirea Cutlumosa — In Muntenia fondă mănăstirea Sf. Nicodim la Tismana, repară mănăstirea Nucetu şi Cozia, decoră pe acéstă din urmă cu frumóse picturĭ şi tapiseriĭ şi ridică vechia Mitropolie de Tîrgovişte [1]). Cea maĭ frumósă mărturie însă, despre liberalitatea sa pentru causa religiĭ, monumentul cel maĭ măreţ al sentimentelor sale pióse, este biserica episcopală a mănăstiriĭ de Argeş, pentru care, după cum se spune într'un hrisov al fondaţiuneĭ „dădu tóte satele, bălţile, ţiganiĭ, vasele de aur şi de argint ornate cu mărgăritare, şi tóte giuvaericalele" „Pătruns, spune un alt hrisov, de cel maĭ arzĕtor dor de a fi. ca pioşiĭ sĕĭ strămoşĭ, numit unul din bine-făcătoriĭ bisericiĭ, prin zidirea şi întreţinerea locaşelor sfinte, şi a merita ast-fel viaţa de vecĭ, a luat sub scutul sĕŭ biserica şi mînăstirea prea sfinteĭ şi prea curateĭ Fecióra Maria, Maica Domnuluĭ, pe care a găsit'o la Curtea sa d'Argeş, într'o stare de ruină [2]); şi se însărcină, cu o ardóre şi o bucurie particulară şi luminată prin mila luĭ Dumneḑeŭ şi ajutorul Maici Domnuluĭ, a o reconstrui şi întări din temelie." Şi pentru ca sfînta casă ce a ridicat în cinstea şi mărirea luĭ Cristos, să nu piară şi să nu ajungă „adăpostul streinilor, a fiarelor sĕlbatice, al paserilor, al şerpilor şi al ómenilor răĭ". jură şi rugă pe succesorul sĕŭ. în numele creatoruluĭ ceruluĭ şi al pămîntuluĭ, şi în numele sfinteĭ Fecióre. să aibă grije de a o întreţine şi a lua pe locuitoriĭ sĕĭ sub protecţiunea sa. Să nu care cum-va să se atingă de tesaurul ce a dat mănăstiriĭ şi vasele sale preţióse [3]) dar din contră să măréscă aceste odóre după puterea sa. Şi pentru ca mănăstirea să nu fie expusă la primejdiĭ, recomandă starituluĭ şi călugărilor ca nicĭ o dată să nu primească de la nobilĭ şi de la boerĭ, scule şi vase preţióse pentru a le ascunde în mănăstire, cel ce va călca aceste prescripţiĭ să fie escomunicat şi surghiunit.

Pe cînd, primul document se ocupă maĭ cu seamă de fondaţiune şi întreţinerea bisericiĭ, cel de al doilea ne permite să aruncăm o privire adîncă în inima plină de credinţă şi de umilinţă a fondatoruluĭ [4]).

Anul începeriĭ clădiriĭ bisericiĭ, nu se póte hotărî cu siguranţă, de óre-ce nu se arată nicăirĭ, nicĭ chiar în hrisóvele întemeeri, o dată óre-care. Dar cum acéstă construcţiune a trebuit să ţie maĭ mulţĭ anĭ pînă să fie terminată, şi cum partea architectonică se vede a fi fost terminată pe cît a trăit Neagoe, e probabil că construcţia a fost începută în primiĭ anĭ aĭ domnieĭ. In schimb se póte da cu siguranţă data terminăriĭ bisericiĭ. In inscripţiunile interióre se ḑice în mod precis (supl. III şi IV.) că zugrăvelile începute sub principele Neagoe aŭ fost terminate sub domnia gineruluĭ sĕŭ Radu în Septembre 1526. După aceste date, dacă considerăm zugrăvelile ca făcînd parte integrală din orĭ-ce biserică bisantină, resultă că Neagoe n'a putut să vadă sfîrşindu-se biserica începută de el cu atîtea cheltuelĭ, de óre-ce el a murit în anul 1520. După mórtea luĭ Neagoe, isbucnind turburărĭ în ţară, lucrările fură oprite. In urmă însă prinţul Radu le reluă şi termină în anul 1526.

Acéstă aserţiune pare a pune în contrazicere data cronicarilor indigenĭ şi o inscripţie, de sigur maĭ recentă, care se găseşte d'asupra uşi (supl. XI) şi după care, biserica a fost sfinţită încă din anul 1517 [1]) de Patriarcul din Constantinopoli, Teofit. Acéstă contraḑicere se explică uşor; căcĭ presupunind exacte arătările cronicarilor şi inscripţiunea, putem admite că partea architectonică a bisericiĭ a fost terminată de Neagoe şi că în anul 1517, Domnul, fără să maĭ aştepte terminarea zugrăveli, a procedat la sfinţire, şi numaĭ terminarea zugrăvelilor pot fi atribuite nenorocituluĭ domn Radu de la Afumaţĭ [2])

Iacă ce povesteşte cronicariĭ despre domnia şi nenorocitul sfîrşit al acestuĭ domn: După mórtea luĭ Neagoe, contra ultimeĭ sale voinţe prin care lăsa ca urmaş pe fiul sĕŭ Teodosie în etate de 7 anĭ, sub tutela unchiuluĭ sĕŭ Preda, Boeriĭ alese domn pe un óre-care Radu de la Buzĕŭ. El însă fu bătut îndată de turcĭ, conduşĭ de Mohamed-Bey, lîngă Tîrgovişte, carĭ după ce'l prinse şi ucise, voi să se facă stăpînĭ pe ţéră şi guvern. Boeriĭ însă reclamară vechile lor drepturĭ de a alege Domn, conform capitulaţiunilor; şi ast-fel şi alese in locul copiluluĭ Teodosie mort la Constantinopolĭ, pe ginerele luĭ Neagoe, Radu din satul Afumaţĭ. Armele hotărî. Maĭ întîĭ învingător în contra Turcilor, Radu trebui în maĭ multe rîndurĭ să fugă din ţară, dupe maĭ multe lupte nenorocite.

In zadar Voivodul transilvan Ion Zapolia îĭ veni de maĭ multe orĭ în ajutor, în zadar Radu se duse maĭ în urmă la Constantinopolĭ pentru a trage pe Sultanul în partea sa; el fu ţinut în robie şi un óre-care Vlad fu numit Domn. Numaĭ dupe gonirea luĭ Vlad de către o facţiune puternică de boerĭ, Radu putu obţine în 1524 învestitura Sultanuluĭ şi domnia. Nu se bucură însă mult timp de puterea ce cumpărase aşa de scump, căcĭ prin amestecul continuu al Turcilor în trebile ţĕriĭ, se produse o complectă anarchie. O facţiune vrăjmaşe luĭ Radu, fie dupe instigaţiele luĭ Vlad, Domnul gonit, fie dupe acelea ale Turcilor, provócă o rescólă în care căzu victimă cu fiul sĕŭ Vlad. Fugind fu prins la Rîmnic de către resculaţĭ şi la 4 Ianuarie 1529 fu masacrat împreună cu fiul sĕŭ [3])

Inscripţia No. IV) a supl. ne face cunoscut numele pictoruluĭ care a executat zugrăvelile terminate sub Radu; el se numea Dobromiri; cu tóte că acéstă formă de nume diferă de ordinar [4]) şi semnătura se póte aplica numaĭ la portretele domnuluĭ Radu şi a femeiĭ sale Roxanda sub carĭ se găseşte,

[1]) Eugel. Laurian. Se maĭ citéză şi alte bisericĭ şi mînăstirĭ, dar înşirarea lor ne ar duce prea departe.

[2]) După acéstă declaraţie, vedem că era la Argeş inainte de Neagoe, o mînăstire cu o biserică închinată fecióri Maria; este probabil însă că era fórte mică şi cum fu cu totul reconstruită saŭ chiar refăcută pe un alt loc, suntem în drept a privi pe Neagoe ca adevĕratul fondator al mînăstiri.

[3]) Resultă de aci că biserica Argeş, după cum era obiceiul sub Justinian, ar fi primit de la Neagoe o bogată zestre în aurăriĭ, argintăriĭ şi pietre scumpe, cea ce se confirmă pînă la un punct óre-care prin observaţia citată maĭ departe de cronicarul transilvan Kraus. Azĭ numaĭ există nimic din aceste tesaure şi vase preţióse.

[4]) După Eugel (V. I pag. 62 şi 199) se găseşte la Mitropolia din Bucureştĭ o carte în care se povesteşte viaţa şi domnia luĭ Neagoe. Cu tóte ăutările mele n'am putut afla nimic în această privinţă.

c

[1]) După inscripţie chiar, luna nu e arătată, şi nu ştim dacă trebue să scadem din anul 7025, pentru a'l aduce la anul creştinesc, 5508 saŭ 5509. Probabil că este anul 1517, cu atât maĭ mult că, dupe cronicariĭ ţĕriĭ sfinţirea a avut loc de la 15 la 17 August 7025. V. Laurian : *Magazin istoric pentru Dacia.* T. IV. p. 263.

[2]) La acéstă ceremonie a sfinţireĭ, domnul chemase pe lîngă patriarcul Constantinopoluluĭ încă patru mitropoliţĭ şi o mulţime de archimandriţĭ din Grecia, Bulgaria şi din Muntele Atos. Vezĭ Laurian, *Magazin istoric pentru Dacia* T. IV, p. 263.

[3]) Eugel. Inscripţia ce se găseşte pe mormîntul sĕŭ (supl. No. VI) nu vorbeşte de sfîrşitul sĕŭ nenorocit, afară numaĭ dacă n'o fi fost ceva scris tocmaĭ în partea unde e stricată. Se ḑice numaĭ că *a murit* la 4 Ianuarie 1529. Póte că familia într'adins n'a vroit să maĭ facă vorbă pe mormint despre acest asasinat.

[4]) Schäfer.

cu tóte că după frasa următóre : *picta fuit haec eclesia...* se cuvine a nu limita lucrul și talentul acestuĭ pictor numaĭ la aceste portrete, ci a'ĭ atribui întreaga zugrăvélă.

Cît despre architectul clădireĭ, avem date mult maĭ puține, de óre ce nicĭ un document nu vorbește de el. După poveștile populare, Neagoe era un architect renumit și astfel fiind 'șĭ-a făcut singur biserica. Cea ce se póte admite ca aprópe sigur, Neagoe a influențat în facerea planurilor clădiriĭ, de óre ce, după cum spune niște documente grecești, Neagoe 'șĭ-a petrecut tinerețea la curtea Sultanuluĭ Selim, în calitate de ostatic, iar la etatea de 25 anĭ, a fost însărcinat să dirigă construcția uneĭ Moschee, cea ce 'ĭ a procurat ocasia de a studia architectura [1]). După o altă poveste, mult maĭ respîndită, și care a trecut și în cînticele populare, architectul este un anume Manole, care cu ajutorul a 900 meșterĭ zidarĭ dupe uniĭ, saŭ 300 după alțiĭ, iar după balada populară, cu 9 numaĭ, s'a însărcinat cu construcția.

Asupra patrieĭ și raseĭ luĭ Manole, sunt maĭ multe păreri. Scriitoriĭ romînĭ 'l dă de romîn, născut în Muntenia și însurat cu o romîncă numită Anica. După alțiĭ, scriitoriĭ grecĭ maĭ cu sémă, susține că era un Fanariot pe care Neagoe l'adusese cu el din Turchia [2]). Numele de Manole fiind fórte usitat la Grecĭ, chiar adĭ, face să se crédă că părerea din urmă ar fi maĭ adevěrată.

Poporul, cu spiritul sěŭ naiv și creator, care visează fel de fel de apariţiĭ extraordinare, a înfășurat origina acesteĭ bisericĭ în giulgiul armonios al uneĭ poveștĭ din cele maĭ triste și maĭ mișcătóre. Acéstă poveste nu trăește numaĭ în mintea și pe buzele poporuluĭ din Muntenia, ci s'a dus departe printre romîniĭ din Transilvania. Spiritualul și celebrul culegător al poesielor populare romîne, Vasile Alexandri, a publicat'o maĭ întîiĭ sub forma adoptată de cîntăreţiĭ popularĭ [3]), după aceia a maĭ fost tradusă de două orĭ în nemțește, întîia dată de W. Kotzebue [4]) și a doua óră de consilierul I. K. Schuller, (căruia literatura transilvană 'ĭ datorește fórte mult) care a urmărit pas cu pas originalul și ne a dat într'o lucrare plină de gust, importanța mitică și literară a acesteĭ legende [5]). Temeiul povesti este nenorocita închipuire că dacă voeștĭ să facĭ ca o clădire să aibă temeliĭ de vecĭ, trebue să zideştĭ un om de viŭ în temeliĭ. Aci victima este femeia architectuluĭ Manole, care a sacrificat'o fără milă pentru ambiția sa, fără să se maĭ gîndéscă la datoriile sale de soț și la devotamentul fără marginĭ al femeiĭ sale. Resplata, însă, pentru acéstă faptă n'a întîrziat. Reușita strălucită a acesteĭ marĭ clădirĭ, 'ĭ exaltă mîndria, așa că la întrebarea Domnuluĭ [6]) care se exprimă astfel în balada populară :

Voĭ meșterĭ zidarĭ
Dece meșterĭ marĭ
Spuneți-mĭ cu drept
Cu mîna pe piept
De-avețĭ meșterie
Ca să 'mĭ facețĭ mie
Altă mănăstire
Pentru pomenire
Mult maĭ luminósă
Și mult maĭ frumósă ?

Eĭ respund cu mîndrie și îndrăznélă :

Ca noĭ meșterĭ marĭ,
Calfe și zidarĭ
Alți nicĭ că sunt
Pe acest pămînt !
Află că noĭ știm
Orĭ cînd să zidim
Altă mînăstire
Pentru pomenire
Mult maĭ luminósă
Și mult maĭ frumósă !

Atuncĭ Domnul, înfuriat de acéstă nerușinare, pune de ridică scările și schelile și poruncește :

Ear pe ceĭ zidarĭ
Dece meșterĭ marĭ
Sĕ nu-ĭ părăséscă
Ca să putrezéscă
Colo pe grindiș
Sus pe coperiș

Manole însă și cu tovarășiĭ sĕĭ nu se sperie; imediat 'șĭ fac aripĭ de șindrilă și încercă de a sbura. Care cum încercară însă, cade la pămînt și se transformă în piatră. Manole încerca și el să sbóre, dar imediat aude o voce care 'ĭ zice :

Manole, Manole,
Meștere Manole !
Zidiul rěŭ mě strînge
Țițișóra 'mĭ plînge,
Copilașu-mĭ frînge,
Viața mi-se stinge !
Cum o auzia
Manea se perdea,
Ochiĭ se'nvălia ;
Lumea se'ntorcia,
Noriĭ s'nvîrtea,
Și de pe grindiș
De pe coperiș
Mort bietul cădea !

In locul unde a căzut, curge o fîntînă cu cea maĭ bună apă, și care și azĭ se chiamă fîntîna luĭ Manole; tot ast-fel Ivan IV Vassiljeviti (1524—1584) a pedepsit pe architectul biserici Vasili-Blagennoi din Moscova, care a avut cutezanța să-ĭ spue că în capul luĭ sunt combinațiĭ architectonice și maĭ îndrăsnețe. [1])

(Va urma [2])

[1]) După aceleașĭ documente, Neagoe 'șĭ alesese ca architect pe Manole din Niaesia. Moscheia care avea 999 ferestre și 366 minarete, a reușit așa de bine că, Sultanul incîntat, făcu multe darurĭ luĭ Neagoe și 'ĭ dete voe ca cu materialele remase să 'șĭ facă o biserică în țara sa și că astfel Neagoe a edificat biserica d'Argeș. (Estract din o descripție litografiată a bisericiĭ d'Argeș).

[2]) După aceiașĭ descripție litografiate.

[3]) In cartea sa : Balade, adunate și îndreptate de V. Alexandri. Iașĭ 1852—1853 2 v. 8º. V. II. p. 1.

[4]) Poesiĭ populare romîne, culese de V. Alexandri. Traducere nemțéscă de W. de Kotzebue. Berlin 1857 12º. p. 40.

[5]) „Mănăstirea d'Argeș, poveste romînă" de K. Schuller. Hermannstadt 1858.

[6]) In balada publicată de Alexandri, Domnul este primul domn muntean, Radu Negru, pe cînd în gura poporuluĭ la Argeș chiar, și în alte părțĭ se află Neagoe.

[1]) F. Kugler. Istoria architectureĭ I. V. p. 573. 574.

[2]) Sfîrșitul acestuĭ studiŭ 'l vom da într'un supliment la No. 12 al Analelor.

O CESTIUNE DE DISCUTAT

— In zadar vě perdețĭ timpul, nimenĭ nu vě ascultă, nu vě dă atențiune ; la ce bun a scrie că suntĭ puținĭ aceia ce se interesézä de arte, de rolul lor, de progresele ce trebue să săvîrșéscă. O știm cu toțiĭ asta, de óre-ce trăim în niște vremurĭ în care numaĭ afacerile personale ne ating, restul póte să încezéscă, să dormiteze; negreșit că numaĭ bine nu póte aduce starea de față, ea e păgubitóre. . . . De asemenea știm că nu există asociațiunĭ, cari să dea o impulsiune artelor, să le încurajeze, căcĭ nicăerĭ maĭ mult de cît la noĭ nu se aștéptă totul de cît de sus.

— Sîntem din restrînsul numěr ce nu disperă. Cine, ce popor póte aspira la un loc civilizator, dacă artele nu aŭ jucat, nu jócă un rol de frunte în viața luĭ ?

— Frază. . . Tot ce a trecut în capul afacerilor, a pus atît de puțin uměrul pentru mersul artelor, în cît cu drept cuvînt trebue să ne întrebăm, dacă maĭ e vr'o nădejde bună pentru viitor.

— Mult timp s'a credut la noi, că ele, artele, nu ar putea servi de cît ca agrement, adĭ asemenea ideĭ ciudate ar fi bine să înceteze și hotărîndu-ne a intra pe o cale nouě să ne pu-

nem serios pe lucru, ca să recîştigăm timpul perdut. Şi apoĭ lipsa de mijlóce este şi ea pentru ceva în indolenţa în care vegetăm.

— Repet, vĕ perdeţĭ timpul nimenĭ nu vĕ ascultă, nu vĕ dă atenţiune. . . . .

*

Nu scrim pentru plăcerea de a face fraze; tiradele . . . . chiar la noĭ numaĭ aŭ nicĭ o valóre. Că vom fi băgaţĭ în sémă, saŭ nu, e curată vorbă aruncată în vînt, noĭ ne împlinim datoria; dacă nu astăḑĭ saŭ mîine, peste zece, două-zecĭ de anĭ ceia ce cerem se va împlini; numaĭ prin silinţă, prin statorniciă, prin neabatere de la făgaşul ce ne am croit, vom vedea realizate dorinţele nóstre.

Revista de faţă e o tribună liberă, deschisă tuturor celor ce voesc să discute asupra tot ce priveşte artele, noĭ nu le numim de agrement, căcĭ ar fi straniŭ să admitem, că ómeniĭ ce le aŭ ilustrat, ce aŭ lăsat un nume în trecerea lor, aŭ făcut'o numaĭ şi numaĭ ca să 'şĭ îndeplinéscă o simplă distracţiune, o plăcere şi nimic alt.

Pictura, sculptura, gravura, architectura, artele desemnuluĭ cu un cuvînt, merită ceva maĭ mult de cît un asemenea epitet, ce cu tot dinadinsul s'a înfipt pînă chiar şi în scriptele oficiale.

***

Punem în discuţie o cestiune ce suntem convinşĭ că nu va fi trecută cu vederea.

Mijlocul de a putea ajunge la o de aprópe priveghere a artelor, mijloc ce ar fi în stare să dea o mişcare, impulsiune vigurósă şi utilă ar fi ***înfiinţarea uneĭ secţiunĭ de arte în Ministerul de instrucţiune***, zicem secţiune în loc de direcţiune saŭ serviciŭ. . . inutil de a insista asupra cuvîntuluĭ.

Ne esplicăm :

— Un serviciŭ, o secţiune specială ar fi pe de o parte un control riguros, iar pe de alta silinţe ca scólele în care sunt profesate atîtea învĕţăminte, să fiă puse pe un bun picior, îngrijind de aprópe de formărĭ de bibliotece artistice, de colecţiunĭ, căcĭ cele ce avem aḑĭ sunt într'o stare precară.

Cultele, învĕţămîntul public aŭ serviciile lor; dacă cerem astăḑĭ o îmbunătăţire este că suntem ferm nutriţĭ de convingerea că, ea va atrage atenţiunea celor în drept şi nu uităm, că cererile juste în tot-d'a-una aŭ găsit susţinătorĭ.

In directoratul saŭ serviciul special al artelor ar intra scólele, muzeele, teatrele, expoziţiunile, etc.

Eată un tabloŭ de amănunte şi urmat de cîte-va explicaţiunĭ şi cifre intrînd în atribuţiile nouiĭ administraţiunĭ:

Şcólele de Bele-arte,
Şcólele de desemn,
Şcólele de arte şi meseriĭ,
Conservatoriile de musică şi declamaţiune,
Monumentele istorice,
Pinacotecele (muzee de scriptură şi de pictură),
Teatrele,
Exposiţiunĭ de frumóse arte,
Exposiţiunĭ de arte şi industriĭ,
Muzeele de anticităţĭ,
Intreţinerea bunurilor Statuluĭ,
Grădinile publice,
Concertele simfonice,
Clădirile nouĭ.

*

Şcólele de Bele-arte sunt în numĕr de două, una în Iaşĭ şi alta în Bucureştĭ, astfel cum sunt alcătuite suferă de o mulţime de lipsurĭ; regulamentele lor prevĕd o secţiune de architectură, de şi ele aŭ trecut peste un sfert de secol de viaţă, cu tóte aceste studiul architectureĭ e încă neprofesat.

In bugetul ministeruluĭ de instrucţiune ele sunt înscrise:
Şcóla de bele-arte din Bucurescĭ 36,000 leĭ.
Şcóla „ din Iaşĭ 29,000 leĭ.

*

Infiinţarea şcólelor de desemn e de mult cerută, necesitatea fiind fórte simţită. Fără asemenea şcóle pregătitóre, unde studiul desemnuluĭ să fiă predat cel puţin douĭ anĭ, şcólele nóstre de bele-arte nu vor putea nicĭ odată să prospere; ceva maĭ mult, ele ar fi utile tuturor profesiunilor industriale, unde desemnul e de o absolută trebuinţă.

Regretatul architect Berindeiŭ a cerut înfiinţarea lor încă de pe la 1860. Treĭ-zecĭ de anĭ aŭ trecut şi cu tóte acestea nu s'a găsit încă nimenĭ, ca să simtă cît bine ne ar aduce ele.

*

Dacă sunt şcóle al căror numĕr ar trebui înmulţit, iar studiile cu totul revĕzute, sunt fără îndoială cele de arte şi meseriĭ. Programele unde abundă teoria, astfel că eleviĭ absolvenţĭ sunt nevoiţĭ să îmbrăţişeze orĭ-ce numaĭ o meserie nu, de urgenţă necesită o reformă. In bugetul ministeruluĭ domeniilor şcólele sunt în numĕr de două şi anume :

Şcóla technică din Iaşĭ, leĭ 81,000.
Şcóla de arte şi meseriĭ din Bucureştĭ, leĭ 153,000.

*

Conservatoriile de muzică şi declamaţiune iarăşĭ sunt două:
1) Cel din Bucureştĭ e înscris cu leĭ 83.000 anual.
2) Cel din Iaşĭ „ 68.000 „

*

Monumentele vechĭ aşteptă o lege, care să le pună la adăpost pentru viitor; legea e în cartónele Senatuluĭ, şi nu se ştie cînd va fi pusă la ordinea ḑileĭ.

*

Muzeele nóstre de tablourĭ şi sculpturĭ—pinacotece—sunt înscrise în buget cu două cifre ridicule :
Pinacoteca din Bucureştĭ . 2,600 leĭ.
„ Iaşĭ . . 2,400 leĭ.

In tóte părţile lumeĭ galeriile prosperă, noĭ nu găsim mijlocul de a face nicĭ un sacrificiŭ, muzeele nóstre sunt sărace, donatoriĭ lipsesc cu desăvîrşire.

*

Teatrele se bucură de cîte o mică subvenţiune :
Teatrul din Bucureştĭ . . . . 50,000 leĭ
„ Iaşĭ . . . . . . 20,000 „
„ Craiova . . . . . 5,000 „

Deosebit pentru material şi direcţiune teatrul din Bucureştĭ primeşte prin buget încă 51,000 leĭ.

Iată cîte-va cifre de comparaţiune cu oraşele streine :

Teatrul din Stutgart . . 625,000 leĭ	Teatrul din Carlsruhe . 250,000 leĭ
„ Dresda . . 400,000 „	„ München . 195,000 „
„ regal, Copenhaga 250,000 „	„ Stockolm. . 150,000 „
San-Carlo din Napoli . . 300,000 „	„ Belini din Palerma 120,000 „

*

In materie de expoziţiunĭ guvernul nu s'a interesat şi nicĭ nu se intereséză; ele sunt lăsate în mîinele iniţiativeĭ particulare.

Pe cît ştim expoziţiunile formézǎ bune mijlóce de studiŭ.

Pe lîngă artele plastice, artele decorative şi industriale aşteptă un loc încă necunoscut lor. Aprópe totul e de creat la noĭ, pretutindenĭ domneşte întuneric. Introducîndu-se sistemul expoziţiunilor anuale puse sub îngrijirea uneĭ administraţiunĭ depinḑênd de Ministerul instrucţiuneĭ, s'ar deschide emulaţiunea, lupta pe calea paşnică.

*

Relativ la muzeele de anticităţĭ s'a scris în multe rîndurĭ şi s'a cerut înfiinţarea lor în acele regiunĭ unde odinióră întru cât-va aŭ înflorit artele şi unde adĭ se găsesc multe mărturiĭ ce vorbesc de trecut. E un ce monstruos a despuia o localitate de resturile bătrîne în profitul alteia. Muzeele provinciale ar constitui frumóse izvóre de studiĭ la care s'ar adăpa setoşiĭ de învăţătură.

Muzeul de anticităţĭ din Bucureştĭ e înscris cu 24.000 leĭ.

*

Capitolul tratînd de întreţinerea bunurilor statuluĭ ar fi iarăşĭ luat din Ministerul Domeniilor în parte. E un ce de remarcat cum noĭ lăsâm mare parte din clădirĭ în părăsire, căcĭ cum póte fi numit faptul cînd construind un edificiŭ nu'ĭ dăm nicĭ o îngrijire şi nu ne deschidem ochiĭ de cît tocmaĭ atuncĭ, cînd compromiterea e totală şi mijlócele de reparaţiunĭ costisitóre. Un serviciŭ de supraveghiare se impune şi e inesplicabil cum pînă astădĭ nu s'a înfiinţat.

*

Grădinile publice sunt înscrise în budgetul domeniilor cu 115.000 leĭ, alăturîndu-le pe lîngă o administraţie nouĕ, ca aceia a artelor e un ce drept, căcĭ şi grădinăria este însă'şĭ o artă a desemnuluĭ, plus că cifra înscrisă ar mări alocaţiunile şi atribuţiunile serviciuluĭ ce propunem.

*

Cauza concertelor simfonice nu se póte susţine aci, ziarele de muzică, ce apar din cînd în cînd, aŭ ridicat glasul în favórea lor. Tot ce putem spune este că pretutindenĭ Beethoven, Mendelsohn, Wagner, Berlioz sunt cunoscuţĭ; la noĭ un singur om luptă ca să ne facă să auzim, să iubim operile lor şi concluzia este, că maĭ de obiceiŭ deficitul încheiă concertele date.

***

Inainte de a încheia, daca adunâm cifrele înşirate ajungem la suma de 600.000 leĭ, care ar forma budgetul nouluĭ serviciŭ, nouluĭ directorat la începutul luĭ; cu stăruinţă, cu o încordare maĭ mult, *administraţia artelor* ar dispune de un milion şi ar face faţă cheltuelilor. Concentrarea ce propunem nu are nimic de anormal.

Şi acum ne întrebăm daca acéstă propunere, asupra căreia vom avea ocaziune a reveni, póte să găséscă susţiitorĭ.

Dacă nu astădĭ saŭ mîine, peste zece-douĕ-zecĭ de anĭ!... Avem timp de aşteptat!

STEFAN CIOCARLAN.

CONCURSUL INTERNAŢIONAL

PENTRU

CLĂDIREA PALATELOR CAMEREI ŞI SENATULUI

Cititoriĭ noştri 'şĭ aducĭ aminte de importantul concurs internaţional ce s'a deschis, acuma 5 lunĭ de dile, între toţĭ architecţiĭ romînĭ şi streinĭ din ţară şi streinătate, pentru facerea anteproectelor palatelor Cameréĭ deputaţilor şi Senatuluĭ.

Conform programuluĭ, ce am publicat şi noĭ la timp, în primele dile ale luneĭ Noembre a. c., s'aŭ depus în Bucureştĭ, la cancelaria consiliuluĭ de miniştri, şi la diferitele legaţiunĭ din streinătate, în total 53 anteproecte, din care 37 pentru palatul Cameriĭ deputaţilor şi 16 pentru palatul Senatuluĭ.

Trebue să o constatăm cu deosebită satisfacţiune că cea maĭ mare parte din architecţiĭ romînĭ, aflaţĭ în Bucureştĭ saŭ în streinătate, aŭ luat parte la acéstă luptă, presentînd proiecte care aŭ fost fórte apreciate de juriŭ şi de întreg publicul ce a visitat exposiţia acestor lucrărĭ în noul Palat al Ateneuluĭ.

După o exposiţie publică de opt dile, juriul compus din:

Preşedintele Consiliuluĭ de Miniştri;

Preşedintele Cameriĭ Deputaţilor;

D-nu deputat G. Duca;

D-niĭ architecţĭ de Joly din Paris si Valot din Berlin şi d. architect Orĕscu şi d. inginer Gr. Cerchez din Bucureştĭ.

Pentru judecarea proectelor de Cameră; iar pentru proectele Senatuluĭ compuindu-se din aceleaşĭ persóne, numaĭ înlocuindu-se, d-nu Preşedinte al Cameriĭ cu d-nu Preşedinte al Senatuluĭ, şi d-nu G. Duca deputat, cu d-nu C. Esarcu senator, s'a întrunit în maĭ multe şedinţe pregătitóre, dupe care aŭ procedat la eliminarea proectelor ce s'aŭ găsit în rele condiţiunĭ, astfel că s'aŭ menţinut 8 proecte din cele de Cameră şi 4 proecte cele de Senat.

Şi aci trebue să constatăm cu plăcere că, din opt proecte alese pentru Cameră, cincĭ aŭ fost romîneştĭ, iar din cele patru proecte alese pentru Senat, douĕ aŭ fost ale romînilor.

După o cercetare amănunţită a acestor 12 proecte, juriul a făcut clasificaţia urmĕtóre:

Pentru Cameră:

Premiul I proectul „Romînia" al d-luĭ architect D. Maimarolu;

Premiul II proectul „Patrie et Travail" al d-luĭ profesor Giulis Magnino din Roma.

Premiul III proectul „Iza" al d-lor architecţĭ Mincu şi Băicoianu.

Cele l'alte 5 proecte aŭ fost clasate precum urmézā: „Aurora", „Nihil sine deo", „Divan", „Nov. 1890" şi „Mens agitat molens".— remînênd ca cîte-va din ele să fie cumpărate de Minister fiind judecate ca avînd calităţĭ apreciabile.

Pentru Senat:

Premiul I proectul „Salve" al d-luĭ architect Marcelle, din Paris;

Premiul II proectul „Prosperabitur" al d-luĭ architect Ballu, din Paris;

Premiul III proectul „Vitruvius" al d-luĭ architect I. Socolescu, din Bucureştĭ.

Pe lîngă aceste treĭ a maĭ fost ales şi proectul „Arte Carmen" care probabil va fi cumpărat. Acest al patrulea proect este tot romînesc.

Astfel dar din 12 proecte alese la Cameră şi Senat, 7 aŭ fost datorite architecţilor romînĭ.

Maĭ mare succes nicĭ nu era posibil.

Conform hotărîreĭ luată de comisiunea plenară a Camerii şi Senatuluĭ, architecţiĭ romînĭ care luînd parte la concurs vor fi maĭ sus clasaţĭ printre concurenţiĭ romînĭ, vor fi însărcinaţĭ cu facerea proectelor definitive şi dirigiarea lucrărilor. Astfel dar d-niĭ architecţĭ D. Maimarolu şi I. Socolescu vor fi însărcinaţĭ cu redactarea proectelor definitive, primul al Camerii şi secundul al Senatuluĭ.

Succesul strălucit al architecţilor romînĭ la acest concurs a umplut inima de bucurie tutulor.

Prin acéstă luptă s'a constatat nu numaĭ că nu maĭ e nevoe a recurge la streinătate, pentru importantele clădirĭ ce statul are a face, dar maĭ cu sémă că architecţiĭ romînĭ promit fórte mult pe cîmpul artelor.

NOTE FUGITIVE

Am exprimat aci dorinţa de a vedea vechile nóstre clădirĭ, saŭ elementele decorative ce le împodobesc, reproduse în gravurĭ în numĕr cît se póte de mare şi introduse apoĭ ca modele de studiŭ în şcólele nóstre. Cu bucurie într'unul din ziarele cotidiane am citit aceste rîndurĭ :

„Aflăm cu multă plăcere că D. *Nic. Anghelescu*, unul din-„tre distinşiĭ eleviĭ aĭ şcóleĭ de Belle-Arte, actualmente profesor „de caligrafie şi desemn, a luat frumósa iniţiativă de a schiţa „monumentele nóstre naţionale, ca în urmă reproducĕndu-le, „sa le prezinte ca modele de desemn didactic.

„D. Anghelescu este cel întîiŭ care a avut acéstă frumósă „idee. Meritul îĭ va fi şi maĭ mare, cu cît eleviĭ pîn'acum de-„semnaŭ într'un mod inconştient, clişeurile învechite şi fără „de nicĭ un rost, cu numele doar de modele. Remăşiţele „scumpe ale generaţiilor trecute vor fi astfel cunoscute, cel „puţin ca desemn şcolarilor noştri.

„Onóre d-luĭ Anghelescu!"

Ne unim în totul cu confratele nostru şi urăm deplin succes tinĕruluĭ profesor de desemn. Meritul e cu atît maĭ mare cînd vedem că lucrărĭ de asemenea natură se întreprind, cu cît ne gîndim că ceĭ în drept îndatoraţĭ de a face să prospere studiul desemnuluĭ în şcólele din ţară nu'şĭ daŭ nicĭ o ostenélă, nu aduc nicĭ un ajutor, lăsînd totul numaĭ în mîinile iniţiativeĭ particulare.

*

Bucureştiĭ aŭ în sînul lor încă un sculptor. Atenţiune multă nu îĭ va fi dată, căcĭ tinĕrul artist, venit cu serioase studiĭ din Italia, om muncitor şi de talent, e lipsit de una şi singura calitate, ce astădĭ are preferinţa în ochiĭ multora şi anume aceia că e romîn. Noĭ însă carĭ nutrim cu totul alte simpatiĭ urăm deplin succes sculptoruluĭ Vasilescu în frumósa sa carieră. Un singur lucru îl sfătuim; să nu dispere, să fie cu răbdare. Tânĕrul artist va avea mijlocul să încredinţeze în curînd, că este ce-va putred . . . . în Romînia. Să 'şĭ amintéscă cuvîntul unuĭ om de inimă :

In ţara nóstră romînéscă, vrem înşine stăpînĭ să fim.

. . . .

Felicitările noastre poetuluĭ şi sculptoruluĭ.

*

In anul acesta s'aŭ deschis încă un numĕr de cîte-va şcóle nouĕ în incinta Bucureştilor. A rĕspîndi cît să póte maĭ multă lumină, e fără îndoială întîia ţintă ce trebue să o aibă conducătoriĭ noştri ; de ce însă nu s'a înfiinţat nicĭ o şcólă de meşteşugurĭ, o şcólă industrială? Oare bucureştenilor nu trebue să le fie îndreptată calea spre învĕţămĕntul manual?

Oare meseriile nu sunt de nicĭ un folos?

Şcólele nóstre nu aŭ de cît tendinţa bugetuluĭ; ar zice cine-va că e un făcut, ca nimenĭ să nu se găséscă pînă astădĭ să 'şĭ dea sémă cît e de greşit drumul ce imprimăm sărmaneĭ nóstre tinerimĭ. Orĭ ce creer romînesc nu credem să fie apt întru a putea să înţelégă aşa zisul învĕţămînt clasic. Literatura bătrînă din timpiĭ luĭ August şi Pericle, schimbările geologice ce le-a încercat cója globuluĭ, isprăvile regilor şi împĕraţilor în cele treĭ evurĭ istorice constitue hrana intelectuală a şcólelor nóstre . . . . La ce rezultat conduce astă unică direcţiune? Strigăm pe tóte tonurile că suntem un popor cu simţiminte liberale, cu dorinţa de propăşire şi cu tóte acestea instrucţiunea nóstră, baza edificiuluĭ e ultra-reacţionară.

Tóte meseriile sunt date pe mîinĭ străine şi nu e un om, care să 'şĭ dea sémă de situaţiunea nóstră. Nimenĭ care să vadă, să simtă bunele rezultate ce ar decurge din înfiinţarea pe un sistem întins — a învĕţămîntuluĭ special profesional ; învĕţămînt ce ar pune la adăpost generaţiunile tinere, dându-le spiritul de independinţă!

Să nu uităm că studiile de astădĭ rĕŭ chibzuite ne aŭ adus de la atîta stare de desgust, că ele şi numaĭ ele sunt isvórele proletariatuluĭ ce se întinde pe fie-ce dĭ. Nicĭ o-dată nu vom ezita a spune, că pe cîtă vreme se va crede, că gimnastica intelectuală nu se póte baza de cît pe limbile mórte, pe clasicism şi astă nenorocită credinţă va fi maĭ cu rîvnă pusă în practică, pe atît speranţele noastre vor fi înşelate şi rolul tinerimeĭ greşit. Asemenea greşelĭ se plătesc cu timp şi cînd e vorba de timp ar trebui să fim geloşĭ, şi să nu sacrificăm generaţiunĭ întregĭ unor studiĭ învechite, rĕŭ copiate de aiurea şi moştenite de la întunecatul veac de mijloc.

*

Acum cîte-va lunĭ am manifestat în colónele acestea dorinţile ieşenilor, relative la clădirea uneĭ sale de spectacol. De atuncĭ un concurs a fost publicat, deja termenul de predare al proectuluĭ a trecut; programul şi condiţiunele aŭ fost atît de bine alcătuite, în cît nicĭ un arhitect nu şi a dat ostenéla să rĕspundă invităreĭ ministeruluĭ de instrucţiune. E cu atît maĭ trist cazul, cu cît ştim, că lumea ieşană erea îndreptăţită să creadă, că studiile pentru planul unuĭ teatru vor fi sfîrşite pînă la finele anuluĭ; iar în primă vară construcţiunea să înceapă.

Să nu dispere însă; comitetul teatral din Iaşĭ e compus din ómenĭ, carĭ şi aŭ pus în cap, ca cu orĭ-ce chip cestiunea clădireĭ teatruluĭ să nu cadă în apă.

Unul din colegiĭ noştri este însărcinat să prezinte în curînd o schiţă de plan, întocmită pe terĕnul unde se găseşte astădĭ Primăria. Suma de care se dispune e de 800,000. Alegerea făcută nu poate fi de cît încoronată de succes. Teatrul din Iaşĭ va fi bine studiat ca instalaţiune, estetică şi parte practică. Scărĭ marĭ, spaţioase, dînd acces în treĭ vestibule deosebite, galeriĭ largĭ de circulaţiune, iată elementele ce constitue principiul planuluĭ ce se pregăteşte.

Nu întindem maĭ departe indiscreţiunea noastră.

*

Sunt uniĭ ómenĭ, carĭ vorbesc, póte din convincţiune cîte o dată, de cele de maĭ multe orĭ însă réua-voinţă e vădită, critica fiind un ce uşor şi libertatea cuvîntuluĭ la noĭ cu deosebire întrégă, ómeni ce cred de cuviinţă a ne spune, că linia nouluĭ bulevard din capitală a fost făcută prea în pripă ; aşa că pavarea fiind lucrată cam peste mînă — zic eĭ —, lipsind canalurile, instalaţia apeĭ, a luminatuluĭ etc. din noŭ va fi trebuinţă de stricărĭ, de reparărĭ. In orĭ-ce altă ţară, raţionamentul acesta, are multă valóre, la noĭ nu face nicĭ cincĭ parale, pentru simplul cuvînt că amânîndu-se pe mîine ce-a ce trebue întreprins astădĭ, nu semnifică nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin de cît transmiterea la calende.....

O deschidere, ca noul bulevard, după cum am avut ocaziunea a spune, înseamnă aer şi lumină, viaţă pentru cartiere întregĭ ce zăceaŭ oropsite şi în necurăţenia.....

Acum rĕmîne ca constructiunile să se ridice de o parte şi de alta, magazine marĭ, tranwayurĭ, omnibusurĭ, circulaţiune neîntreruptă să dea un aspect noŭ acesteĭ părţĭ a Bucureştilor.

Ediliĭ pot ajuta pe ceĭ ce vor să construiască, dacă ar decreta ca nicĭ o contribuţiune să nu fiă luată proprietarilor în timp de 15—20 de anĭ. Pesta, astfel a ajuns într'uă scurtă vreme un însemnat oraş în Europa.

Daca nu se aduce multă înlesnire, capitalurile simt greutate să intre în clădirĭ

Supunem consiliuluĭ comunal opiniunea nóstră.

STEFAN CIOCARLAN.

SAPATURI ŞI DESCOPERIRI

La Vevey s'a găsit lîngă biserica Sf. Claire, o statue de bronz representînd pe zeul Neptun. Statuea este în perfectă stare de conservare.

Biserica Sf. Claire este făcută tocmaĭ în partea centrală a vechiuluĭ *Vibiscum*. In 1777 s'a descoperit dejea aci un altar roman de marmură albă, avînd inscripţiunea: *Deo Silvano.*

Diarele din Italia ne spune că la Verona s'a găsit un fragment de sculptură, o statue cu un trunchiŭ de sprijin, ear pe trunchiŭ sta scris în greceşte, cu litere marĭ: *Praxiteles fecit.*

După partea experţilor, bucata ar fi autentică.

*

La Viatka (Rusia) s'a descoperit un tesaur compus din maĭ multe vase şi scule de argint, cîntărind aprópe opt livre. Aceste obiecte nu sunt alt-ceva de cît scule de menajiŭ: talere, tingirĭ, óle, etc. şi prin faptul că sunt făcute de argint, ne probédă până la ce punt vechiĭ locuitorĭ aĭ acesteĭ localităţĭ, Tebudi dispuneau de acest preţios metal.

Una singură din aceste óle, destinată la ferberea bucatelor, trage treĭ livre şi jumătate.

*

Profesorul Wesselovschy, din Viena, a făcut noĭ descoperirĭ archicologice în împrejururile Sympheropoleĭ. S'a găsit o figurină de leu în aur, precum şi o técă şi un mîner de aur al uneĭ sălbiĭ al căruĭ stil se apropie de stilul *barbar*, ear nu de cel antic.

La Tepe-Kermen, s'a găsit o monedă de platină cu portretul regeluĭ Antioclus şi o inscripţie contimporană.

La Mangem-Kale, s'a găsit un fragment de lespede avînd pe ia o inscripţie grécă.

PRIMUL BANCHET AL ARCHITECŢILOR ROAÎNI

Cu ocasiunea judecări concursuluĭ pentru clădirea palatelor Camerĭ şi Senatuluĭ, venind în Bucureştĭ două somităţĭ architectuale, d-nu de Joly din Paris şi d-nu Wallot din Berlin, architecţiĭ romînĭ aŭ profitat de acéstă fericită ocasiune, oferind un banchet fraternel iluştrilor óspeţĭ.

Intrunirea a fost cît se póte de rĕuşită.

Aŭ luat parte la acest banchet 18 architecţĭ românĭ aflaţĭ în Bucureştĭ. Serbarea a fost presidată de d-nu Al. Orĕscu, decanul architecţilor romînĭ.

Discursurĭ importante s'a pronunţat de d-niĭ de Joly, Wallot, Orĕscu, Duca, Ciocîrlan, Mandrea, Xenopol, şi s'a închinat maĭ multe toasturĭ în sănătatea suveranilor, iluştrilor óspeţĭ, arhitecţilor românĭ, etc.

In numĕrul viitor al *Analelor*, vom face o dare de sémă amănunţită a acesteĭ festivităţĭ, care va rĕmîne neştéarsă în memoria şi inima celor ce aŭ fost faţă.

PREFECTURA JUDETULUI TULCEA

Concurs public.

Judeţul urmând a începe în vara anuluĭ curent construirea unuĭ noŭ local de arest preventiv în oraşul Tulcea, sistem celular, pe locul proprietatea sa şi în cuprinderea ce se arată maĭ jos:

Locul este sănătos, posiţiunea luĭ înaltă, situat afară din oraş în capul stradeĭ Babadag şi alipit de casarma Dorobanţilor, întinderea luĭ este de 14920 metri pătraţĭ.

Costul clădireĭ să nu întrécă suma de 100 miĭ leĭ.

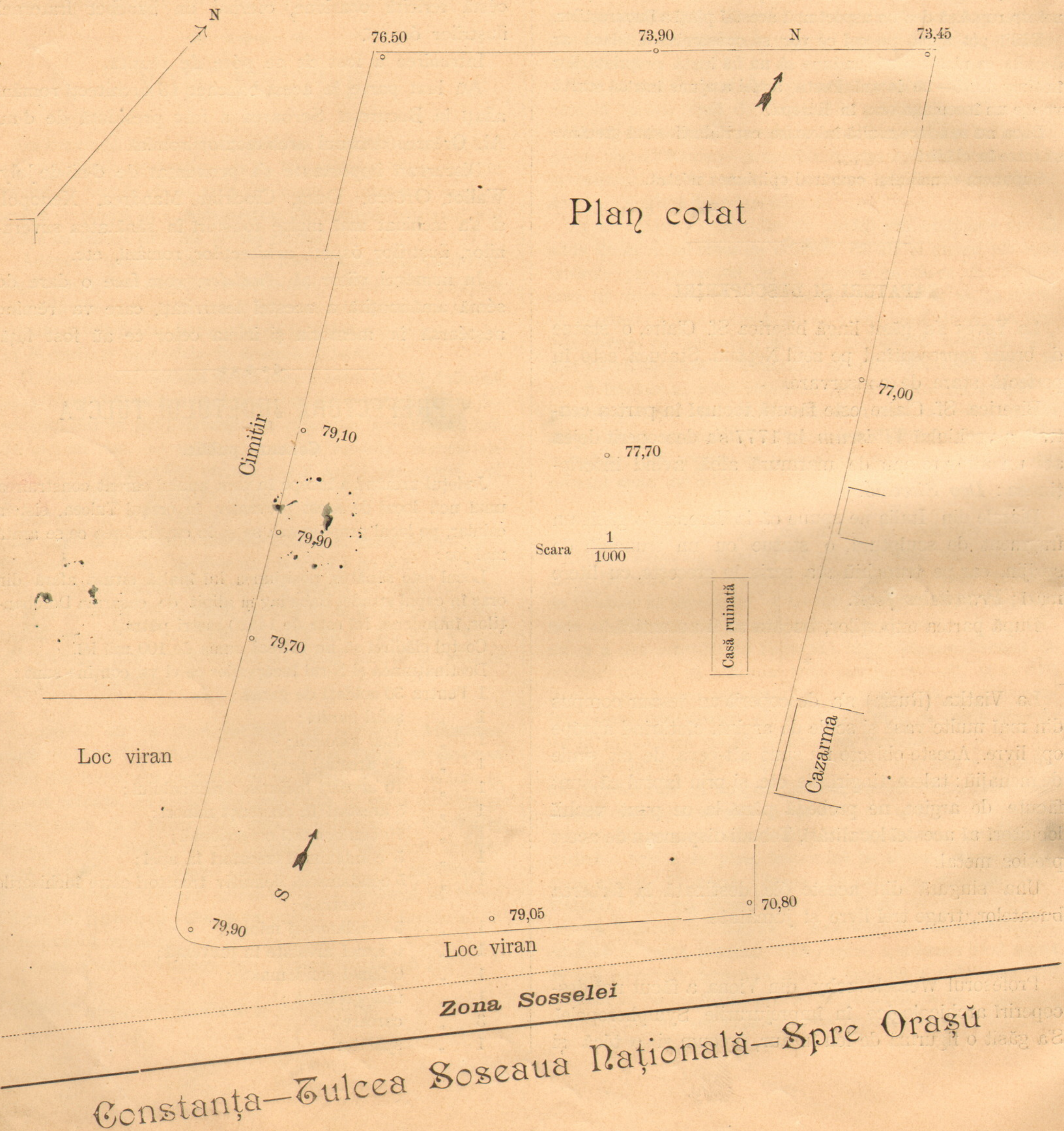
Destinaţiunea şi N-rul încăperilor ce el va conţine sunt:

1 Pentru 30 soldaţĭ de gardă;
1 „ şeful gardeĭ;
1 „ douĭ gardienĭ;
1 „ 20 arestaţĭ preveniţĭ;
1 „ 10 acusaţĭ înaintea Tribunaluluĭ;
1 „ 5 arestaţĭ în prevenţă minorĭ;
1 „ 10 condamnaţĭ corecţionalĭ;
1 „ 5 condamnaţĭ trecătorĭ în apel;
1 „ 5 condamnaţĭ definitiv trecĕtorĭ către închisorile centrale;
1 „ 5 condamnaţĭ minorĭ;
1 „ 6 femeĭ arestate în prevenţă;
1 „ 6 femeĭ condamnate;
1 „ una gardiană;
3 „ carcere;
1 „ spălătorie;

1 Pentru bucătărie ;
2 „ sala de mâncare fie-care în mărime pentru 25 ómenĭ.
1 „ infirmerie încăperea pentru 4 paturĭ ;
1 „ paraclis ;
1 „ școală ;
1 „ atelier ;
1 „ magasie de îmbrăcăminte și lingerie ;
1 „ obiectele depuse de arestațĭ ;
1 „ fiare și alte objecte ale arestuluĭ ;
3 Latrine pentru condamnațĭ, prevenițĭ și femeĭ ;
1 Magasie pentru lemne ;
3 Ogrădĭ pentru condamnațĭ, prevenițĭ și femeĭ ;
2 Pentru Director ;
1 „ cancelarie ;
1 „ servitor ;
1 Pentru bucătărie personaluluĭ ;
1 Magasie pentru necesitatea Directoruluĭ ;
1 Pivniță ;
1 Latrină pentru personalul arestuluĭ ;
1 Latrină pentru gardă ;
1 Fontână pentru alimentarea arestaților cu apă.

Prefectura oferă un premiŭ de 1600 lei architectuluĭ care va elabora cel maĭ bun proiect după clasarea făcută de consiliu technic superior al Ministeruluĭ Lucrărilor Publice.

Se publică despre acésta spre cunoscința D-lor architecțĭ cu deșteptare că plata premiuiuĭ va avea loc după depunerea proiectuluĭ cu toate piesele trebuitoare, cum plan, devis, etc., arborat de către consiliul technic superior după lângă Ministeriul Lucrărilor Publice, iar termenul în care trebue a se depune lucrarea la prefectură se fixéză la la 1 Februarie s. v. anul viitor 1891.

SCOALA PRIMARA COMUNALA

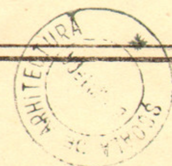
FAȚADA

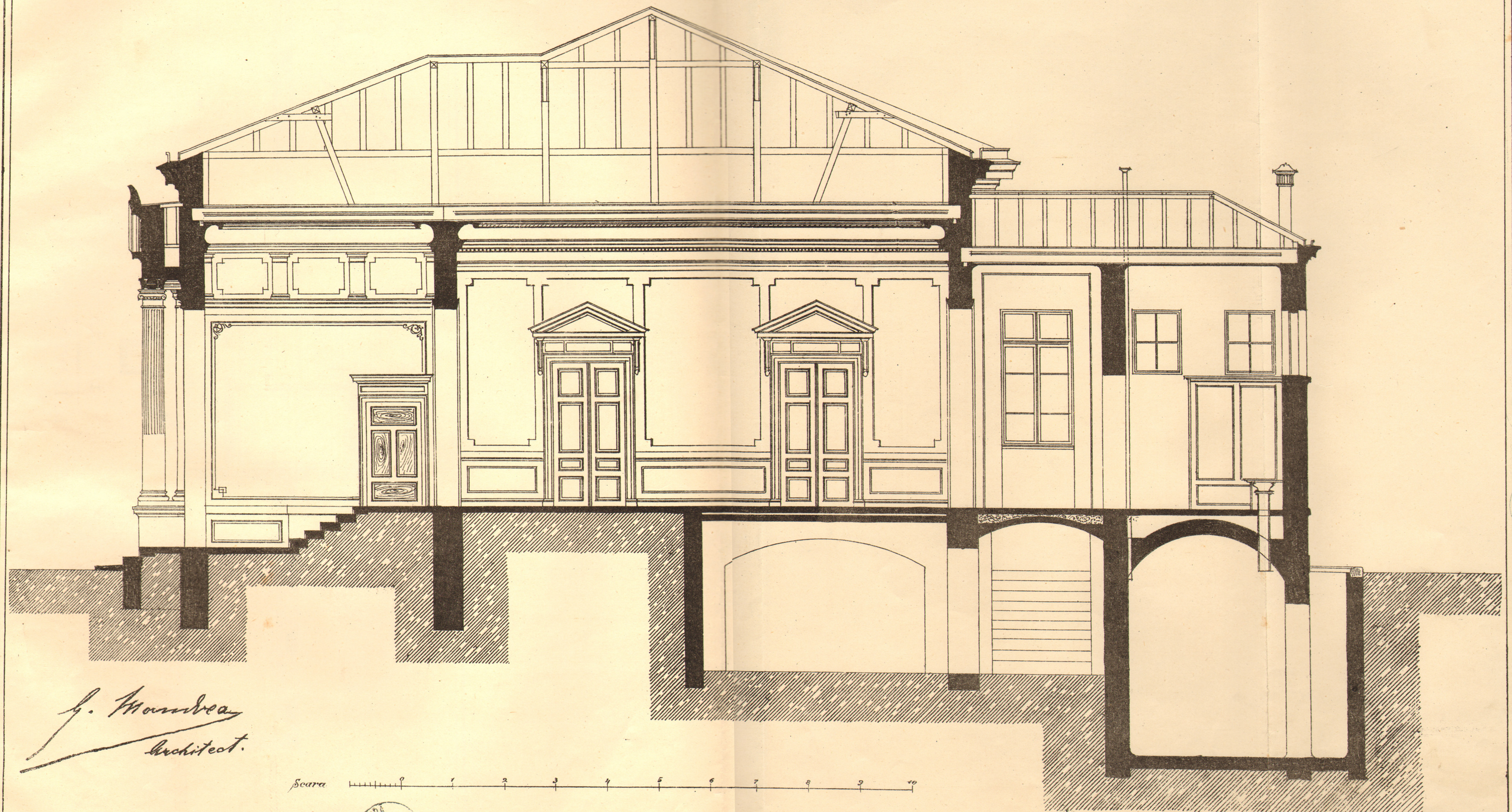
Scára 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 mtr.

G. Mandrea

Architect.

SCOALA PRIMARA COMUNALA
SECȚIE
G. Mandrea
Architect.
Scara
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10